

Zarząd Zieleni
m.st. Warszawy

Ogólnopolskie
Towarzystwo Ochrony Ptaków
BirdLife Polska

Park Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego

Raport z inwentaryzacji ornitologicznej
wykonanej w okresie 12.03.2025 r. – 28.02.2026 r.

Łukasz Wardecki, Patryk Rowiński i Fatima Hayatli

Warszawa, 15 kwietnia 2026 r.

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Charakterystyka terenu badań	5
2.1. Opis miejsca badań	5
2.2. Kwerenda archiwalna	7
3. Materiały i metody	11
3.1. Założenia metodyczne	11
3.2. Daty kontroli	14
3.3. Opracowanie wyników	15
4. Wyniki	15
4.1. Awifauna parku	15
4.2. Awifauna przelotna i ptaki zalatujące	18
4.3. Awifauna zimująca	20
4.4. Awifauna lęgowa	21
4.6. Przegląd gatunków lęgowych w całym parku	22
5. Wytyczne do gospodarowania terenem pod kątem ochrony awifauny	30
5.1. Stan siedlisk	30
5.2. Zagrożenia	31
5.3. Zalecenia	31
6. Dyskusja i wnioski	32
6.1. Charakterystyka awifauny	32
6.2. Podsumowanie i wnioski	33
7. Spis literatury	33
8. Załączniki	34

1. Wstęp

Jednym z wyzwań współczesnych miast jest pogodzenie ich rozwoju z równoczesnym zachowaniem różnorodności biologicznej oraz kompensowaniem skutków zmian klimatycznych. Narzędziami ułatwiającymi zarządzanie miastem w sposób sprzyjający ochronie przyrody, a także uwzględniający usługi ekosystemowe, są strategie i inne dokumenty przyjmowane na różnych poziomach – od dokumentów samorządowych po unijne. W przypadku Warszawy lokalnymi dokumentami wyznaczającymi kierunki rozwoju miasta, również w kontekście ochrony przyrody, są m.in. Miejski Plan Adaptacji (MPA), Program ochrony środowiska dla m.st. Warszawy na lata 2025–2030 oraz Strategia #Warszawa2030. Podstawą do podejmowania odpowiednich działań są wyniki badań naukowych oraz inwentaryzacji przyrodniczych.

Miejskie tereny zieleni pełnią wiele funkcji, m.in. krajobrazowe, klimatyczne, wodochronne czy rekreacyjne, a przede wszystkim stanowią ważne enklawy różnorodności biologicznej w obszarach zurbanizowanych. Zbadanie bioróżnorodności wszystkich organizmów danego terenu na poziomie gatunkowym jest bardzo trudne, dlatego konieczny jest wybór odpowiedniej grupy taksonomicznej możliwej do monitorowania. Ptaki są zwierzętami stosunkowo łatwymi do wykrycia, a jednocześnie wykazują zróżnicowane preferencje siedliskowe i pokarmowe, co czyni je bardzo dobrym wskaźnikiem stanu środowiska (Michalicha, Mitrus 2018). Obserwacje gatunków ptaków występujących w siedliskach parkowych dostarczają cennych informacji na temat jakości tych siedlisk.

Choć awifauna miast zazwyczaj charakteryzuje się niższą bioróżnorodnością niż awifauna terenów nieurbanizowanych, wiele gatunków przystosowało się do życia w sąsiedztwie człowieka (Luniak 2006). Procesy zachodzące na tych terenach określa się jako synantropizację (zmniejszanie dystansu ucieczki przed człowiekiem, zamieszkiwanie w pobliżu osiedli ludzkich) oraz synurbizację (zasiedlanie miast). Zjawiska te dotyczą wielu gatunków zwierząt, w tym ptaków. Szczególną uwagę należy zwrócić na proces synurbizacji (Andrzejewski i in. 1978). Adaptacja wielu gatunków ptaków do życia w środowisku miejskim zachodzi dynamicznie i nie jesteśmy w stanie dokładnie przewidzieć jej efektów. Przyjmuje się, że gatunki o wysokiej tolerancji środowiskowej potrafią przystosować się do życia w sąsiedztwie człowieka. W czasach, gdy wpływ człowieka na środowisko stale rośnie, naturalne ekosystemy zanikają, a urbanizacja postępuje, konieczne jest uważne monitorowanie składu gatunkowego awifauny na terenach zieleni miejskiej. Jest to istotne, ponieważ stanowi on dobry wskaźnik skuteczności działań ochronnych, a także pozwala ocenić efektywność zabiegów pielęgnacyjnych oraz innych działań kształtujących krajobraz i strukturę środowiska parków miejskich, a także umożliwia identyfikację zagrożeń dla bogactwa przyrodniczego zieleni miejskiej i ich minimalizowanie.

W okresie od 12 marca 2025 r. do 28 lutego 2026 r. przeprowadzono inwentaryzację ornitologiczną wybranych obszarów zieleni m.st. Warszawy, położonych w dzielnicach Mokotów, Ochota oraz Praga-Południe. Celem badań terenowych było określenie składu awifauny w cyklu rocznym (gatunków lęgowych, przelotnych i zimujących). Na podstawie uzyskanych wyników sporządzono sprawozdanie z realizacji zadania oraz wskazano zagrożenia i zalecenia dotyczące gospodarowania terenem w kontekście skutecznej ochrony ptaków. Inwentaryzacja stanowiła kontynuację prac podjętych na zlecenie Zarządu Zieleni w 2022 roku oraz w latach 2023–2024.

Prace zostały zrealizowane przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków na zlecenie Zarządu Zieleni m.st. Warszawy.

2. Charakterystyka terenu badań

2.1. Opis miejsca badań

Park Akcji „Burza” o powierzchni 17,5 ha znajduje się na Czerniakowie w dzielnicy Mokotów, w obrębie ulic Bartyckiej, Czerniakowskiej i Grupy AK „Północ”. Centralnym elementem parku jest Kopiec Powstania Warszawskiego — sztuczne wzniesienie o wysokości ok. 30 m, usypane w latach 1946–1950 z gruzów zniszczonej Warszawy. Powierzchnia badawcza obejmuje całość parku wraz z Kopcem.

Pomysłodawcą Kopca był inż. Stanisław Gruszczyński z Biura Odbudowy Stolicy. Z inicjatywy Eugeniusza Ajewskiego ps. „Kotwa” w 1994 r., w 50. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego, na szczycie Kopca ustawiono Kotwicę — Znak Polski Walczącej. Oficjalną nazwę „Kopiec Powstania Warszawskiego” obiekt otrzymał uchwałą Rady m.st. Warszawy w 2004 r. W lipcu 2023 r. zakończono kompleksową rewitalizację parku zgodnie z projektem pracowni topoScape i Archigrest. Modernizacja przyniosła obiektowi szereg nagród, w tym Europejską Nagrodę dla Miejskiej Przestrzeni Publicznej 2024 i Grand Prix Nagrody Architektonicznej Prezydenta Warszawy 2024.

Pod względem krajobrazowym park ma niejednorodny charakter. Sam Kopiec porasta tzw. roślinność ruderalna i naturalna sukcesja — dominują pochodzące z Ameryki Północnej klony jesionolistne (skolonizowały Kopiec w ponad 30%), formujące młody zagajnik. Wokół południowej i wschodniej części Kopca występują też niewielkie fragmenty siedliska łąkowego. Po rewitalizacji w parku powstały m.in. wąwozy ze ścianami z gruzobetonu, ekspozycja historyczna w gabionach, kładka wśród drzew, ścieżka przyrodnicza z tablicami edukacyjnymi, plac wejściowy od ul. Bartyckiej, strefa rekreacyjna dla dzieci oraz aleja Godziny „W”. Posadzono też ponad 450 młodych drzew i ok. 8,5 tys. krzewów.

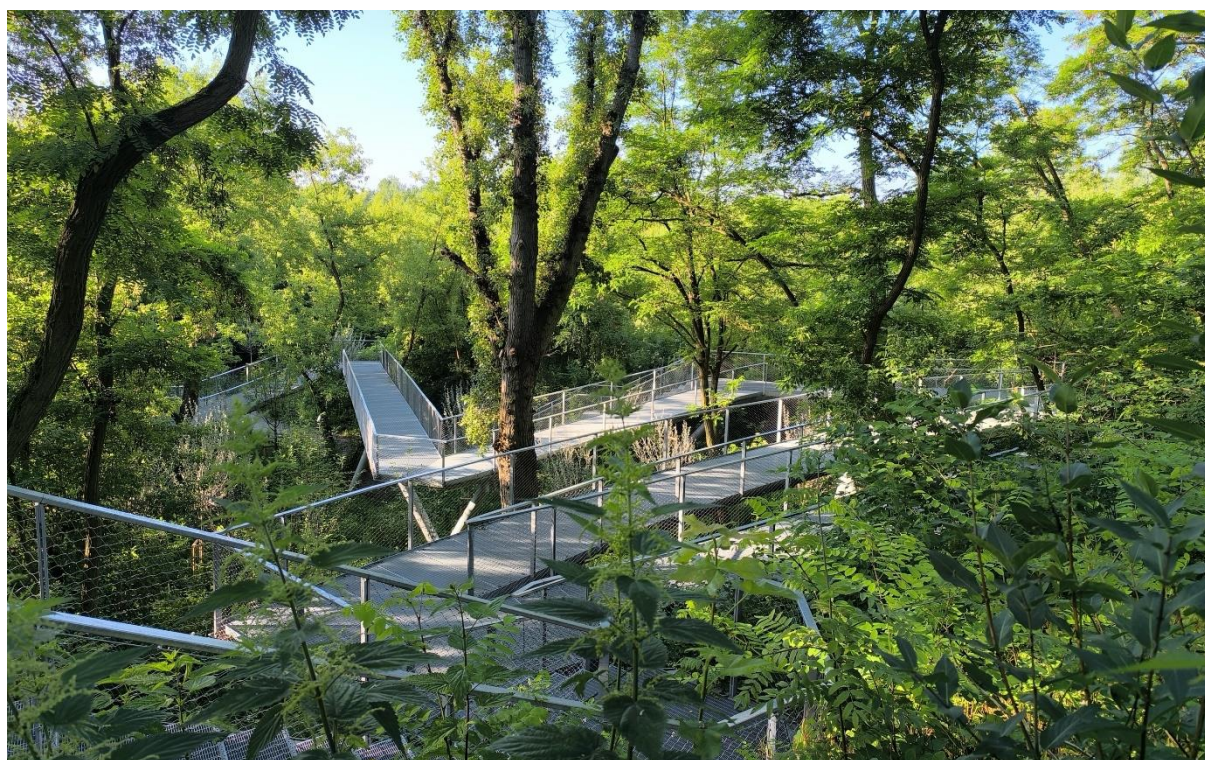
Według inwentaryzacji zieleni m.st. Warszawy na terenie obiektu rośnie ok. 3312 drzew należących do 40 grup taksonomicznych. Łączne pokrycie koronami wynosi ok. 77% powierzchni obiektu. Pod względem powierzchni koron dominują: klon jesionolistny *Acer negundo*, dęby *Quercus* sp., topola biała *Populus alba*, orzechy *Juglans* sp., robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*.

Według warstwy BDOT10k pokrycie terenu obiektu obejmuje 7,71 ha (44,0%) zadrzewień (lasów, zadrzewień, zagajników) oraz 5,17 ha (29,5%) terenów trawiastych. Suma kategorii może przekraczać 100% z uwagi na nakładanie się poligonów BDOT10k różnych typów (np. trawy pod zadrzewieniem ujęte równolegle w obu warstwach).

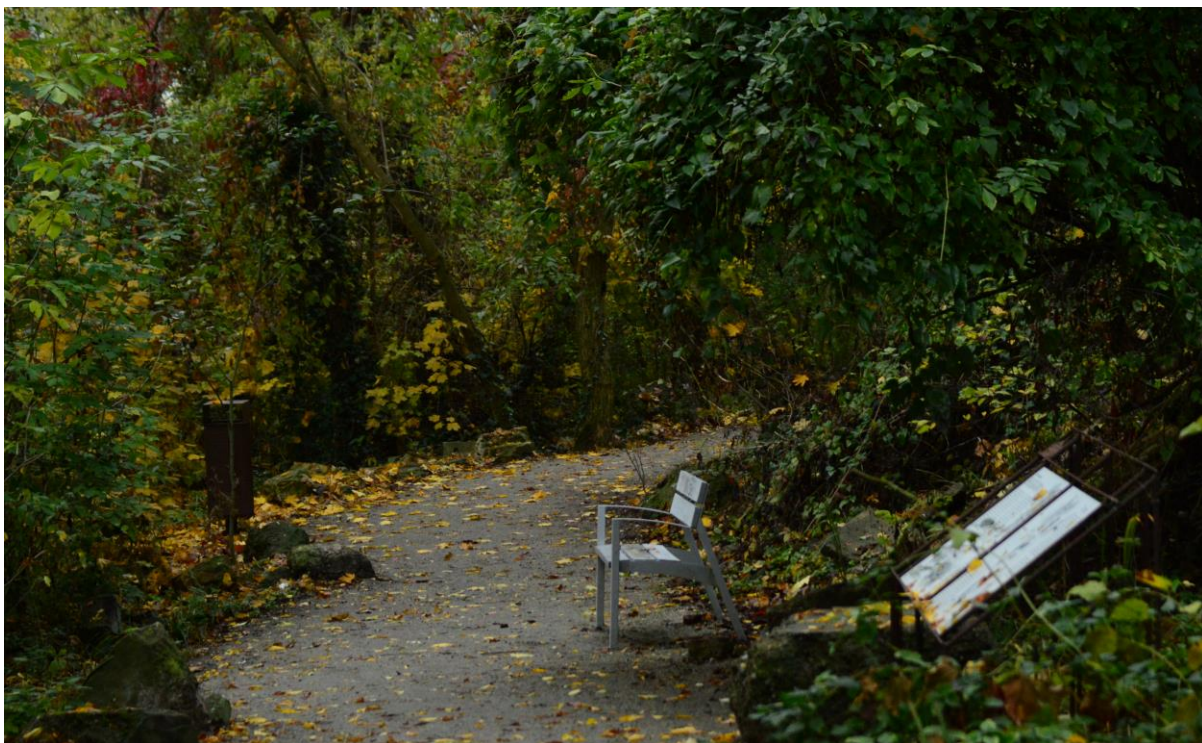
Teren badań pełni funkcję rekreacyjną oraz miejsca pamięci historycznej.

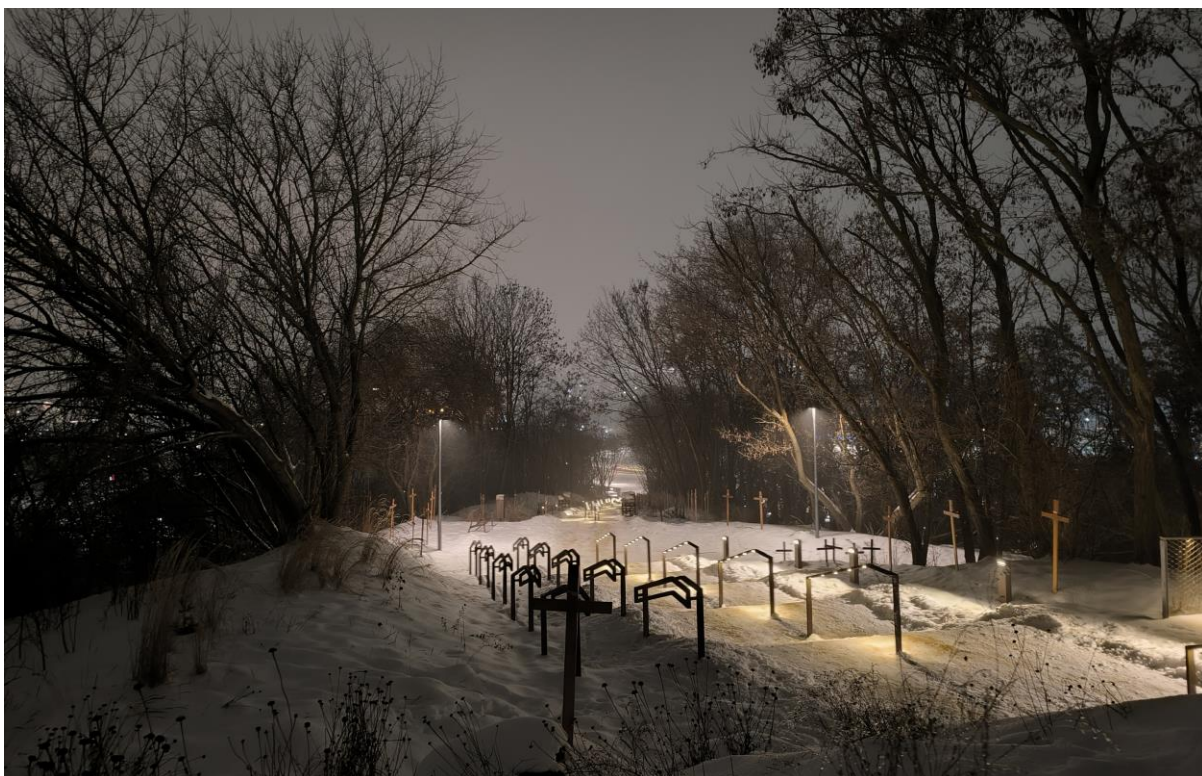
Ryc. 1. Granice powierzchni badawczej Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego.

Zdj. 1. Ścieżka wśród koron drzew, widać liczne robinie akacjowe (fot. Łukasz Wardecki)

Zdj. 2. Fragment ścieżki edukacyjnej wokół Kopca Powstania Warszawskiego (fot. Łukasz Wardecki).

Zdj. 3. Park Akcji „Burza” w trakcie kontroli lutowej noclegowisk ptaków krukowatych (fot. Łukasz Wardecki)

2.2. Kwerenda archiwalna

Niniejsza część raportu zawiera informacje archiwalne o awifaunie Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego do końca lutego 2025.

Awifauna Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego: ekspertyza ornitologiczna (Nowicki 2004) oraz BioBlitz (Rowiński, Romanowski 2018).

Dla Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego znaleziono dwa opracowania dotyczące awifauny tego terenu. Oba raporty zostały przygotowane przed rewitalizacją parku. W ekspertyzie Nowickiego (2004) zebrano m.in. obserwacje własne autora, a także niepublikowane dane zebrane głównie przez członków Koła Warszawskiego Sekcji Ornitologicznej Polskiego Towarzystwa Zoologicznego. W raporcie drugim zawarto obserwacje wykonane podczas społecznej inwentaryzacji BioBlitz w dniach 15 i 17 czerwca 2018 (Rowiński, Romanowski 2018). Bioblitz, został zorganizowany przez Stowarzyszenie Stołeczne Towarzystwo Ochrony Ptaków (STOP) i był częścią konsultacji społecznych dotyczących zagospodarowania terenu przyszłego parku na Kopcu Powstania Warszawskiego.

Tabela 1. Zestawienie gatunków ptaków wykrytych w Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego w latach 1999-2004 (Nowicki 2004) oraz w trakcie inwentaryzacji BioBlitz w czerwcu 2018 (Rowiński, Romanowski 2018). + – gatunek obecny. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Nowicki 2004	Rowiński, Romanowski 2018
1	bażant	<i>Phasianus colchicus</i>	+	+
2	białorzytka	<i>Oenanthe oenanthe</i>	+	
3	bogatka	<i>Parus major</i>	+	+
4	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	+	
5	czarnogłówka	<i>Poecile montanus</i>	+	
6	czyż	<i>Spinus spinus</i>	+	
7	derkacz	<i>Crex crex</i>	+	
8	drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	+	
9	dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	+	
10	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	+	
11	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	+	
12	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	+	
13	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	+	
14	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	+	
15	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	+	
16	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	+	
17	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	+	
18	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	+	
19	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	+	+
20	jastrząb	<i>Astur gentilis</i>	+	
21	jemiołuszka	<i>Bombycilla garrulus</i>	+	
22	jerzyk	<i>Apus apus</i>	+	
23	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	+	+
24	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	+	
25	kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	+	
26	kos	<i>Turdus merula</i>	+	+
27	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	+	+

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Nowicki 2004	Rowiński, Romanowski 2018
28	kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	+	
29	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	+	
30	kuropatwa	<i>Perdix perdix</i>	+	
31	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	+	+
32	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	+	+
33	mazurek	<i>Passer montanus</i>	+	
34	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	+	+
35	muchotłówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	+	
36	muchotłówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	+	
37	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	+	
38	myszolów	<i>Buteo buteo</i>	+	
39	oknówka	<i>Delichon urbicum</i>	+	
	pełzacz	<i>Certhia sp.</i>	+	
40	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>		+
41	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	+	
42	piegża	<i>Curruca curruca</i>	+	+
43	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	+	+
44	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	+	
45	pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	+	
46	pliszka żółta	<i>Motacilla flava</i>	+	
47	pokląskwa	<i>Saxicola rubetra</i>	+	
48	pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	+	
49	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	+	
50	puszczyk	<i>Strix aluco</i>	+	
51	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	+	+
52	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	+	
53	słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	+	
54	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	+	+
55	sroka	<i>Pica pica</i>	+	+
56	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	+	
57	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	+	+
58	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	+	+
59	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	+	+
60	świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	+	
61	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	+	
62	trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	+	
63	uszatka	<i>Asio otus</i>	+	
64	wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	+	
65	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	+	+
66	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	+	
67	zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	+	
68	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	+	+
łącznie gatunków			67	20

Przygodne obserwacje ptaków z bazy Ornitho.pl

Ornitho.pl to internetowa baza danych działająca w celu gromadzenia i udostępniania obserwacji zwierząt w Polsce. Obserwacje można przekazywać za pomocą portalu lub aplikacji na smartfony działającej pod nazwą NaturaList. Portal działa od roku 2015, lecz przejął dane z lat wcześniejszych z innych kartotek (np. Awibaza czy Polska Kartoteka Przyrodnicza). Obserwacje nie są ujęte ramami metodycznymi, co najczęściej nie pozwala na określenie dokładnej liczebności a także stwierdzenia pewnego gniazdowania (poza przypadkami obserwacji ptaków z pokarmem, gniazd i rodzin). Jednakże, jeśli obserwacje są dokonywane wielokrotnie, często w ciągu całego roku, pozwalają na określenie składu gatunkowego ptaków występujących na określonym obszarze. Obserwacje ptaków rzadkich i trudnych do rozpoznania są weryfikowane przez zespół administratorów platformy.

Poniżej prezentowana lista ptaków (tab. 2) obejmująca 40 gatunków jest wynikiem zestawienia wszystkich obserwacji dokonanych na terenie Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego od roku 2007 do końca lutego 2025.

Tabela 2. Lista ptaków obserwowanych na terenie Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego w latach 2007-2025, zebranych w bazie Ornitho.pl. Status: L – obserwacje w sezonie lęgowym, P – w okresie przelotów, W – w okresie zimowym, b.d. – brak danych. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Lata	Najwyższa stwierdzona kat. lęg.
1	bażant	<i>Phasianus colchicus</i>	L	2021	A
2	bogatka	<i>Parus major</i>	L, P, W	2012–2023	B
3	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	L	2021	B
4	drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	P	2024	
5	dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	L	2021	b.d.
6	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	L	2012	b.d.
7	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	W	2023	
8	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	W	2024	
9	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	L	2012	b.d.
10	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	P, W	2012–2023	
11	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	L, P, W	2012–2023	A
12	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L, P	2012–2024	B
13	jerzyk	<i>Apus apus</i>	L	2021	A
14	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	L	2012–2024	B
15	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	L, W	2012–2024	A
16	kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	L	2022	B
17	kos	<i>Turdus merula</i>	L	2012–2024	B
18	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	L, W	2012–2023	b.d.
19	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	L	2022	A
20	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	L	2022	A
21	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	L	2021	B
22	mazurek	<i>Passer montanus</i>	L	2022	A
23	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L, W	2012–2023	B
24	myszołów	<i>Buteo buteo</i>	W	2023	
25	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	L	2022	A
26	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	L	2012–2024	B
27	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	L	2022	B

28	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	L, W	2023	A
29	raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	W	2023	
30	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	L, P	2012–2024	C
31	słownik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	L	2021	A
32	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	L, W	2012–2024	b.d.
33	sroka	<i>Pica pica</i>	L, P, W	2012–2024	b.d.
34	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	P	2012	
35	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	L	2021–2022	C
36	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	L, P	2012–2021	b.d.
37	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	L	2012	A
38	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	L, P, W	2012–2024	A
39	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	L	2022	B
40	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	L	2012–2024	B

3. Materiały i metody

3.1. Założenia metodyczne

Celem niniejszej inwentaryzacji było określenie pełnej listy awifauny Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego w poszczególnych okresach fenologicznych od marca 2025 do lutego 2026 roku, wraz z możliwie najdokładniejszym oszacowaniem liczebności poszczególnych gatunków. Wszystkie kontrole terenowe prowadzono podczas przemarszów (lustracji) w okresie najwyższej aktywności ptaków (głównie w godzinach porannych), przy odpowiednich warunkach pogodowych – w dni bezdeszczowe i bezwietrzne. Kontrole obejmowały każdorazowo całą powierzchnię badawczą. Ptaki rejestrowano na podstawie obserwacji wizualnych oraz stwierdzeń głosowych poszczególnych gatunków. Do identyfikacji wizualnej wykorzystywano sprzęt optyczny (lornetkę lub aparat fotograficzny). W trakcie kontroli notowano wszystkie stwierdzone ptaki z podziałem na gatunek (oraz płeć i wiek, jeśli było to możliwe), zapisując dokładną lokalizację obserwacji, liczebność oraz status poszczególnych osobników (stacjonarny, przelotny lub martwy). W miarę możliwości zapisywano również dodatkowe szczegóły obserwacji (np. śpiew, pobieranie wody, odpoczynek). Wszystkie całoroczne obserwacje zapisywano w aplikacji NaturaList połączonej z bazą Ornitho.pl.

Na podstawie zebranych danych określono sposób wykorzystania badanego terenu przez ptaki w cyklu rocznym, w tym zagęszczenia lęgowe poszczególnych gatunków. Dla wybranych gatunków lęgowych wyznaczono również przybliżone zasięgi terytoriów lęgowych. Na podstawie zgromadzonych danych oceniono także znaczenie powierzchni badawczej dla lokalnej ornitofauny, zidentyfikowano występujące zagrożenia oraz wskazano możliwe działania poprawiające jakość siedlisk ptaków.

Dokładna metodyka inwentaryzacji różniła się w zależności od okresu fenologicznego i została opisana poniżej.

Nazewnictwo

W niniejszym raporcie polskie i naukowe nazwy gatunków ptaków są zgodne z Listą awifauny krajowej Komisji Faunistycznej Sekcji Zoologicznej PTZool (<https://komisjafaunistyczna.pl/lista/>), aktualną na dzień 1.01.2026 roku. Ze względu na zmiany taksonomiczne dotyczące wrony w trakcie trwania badań oraz połączenie wrony siwej i czarnowrona w jeden gatunek (wcześniej: wrona siwa *Corvus cornix*, obecnie wrona *Corvus corone*), zastosowano zapis wrona (siwa) *Corvus corone* ssp. *cornix*. Na powierzchniach badawczych nie stwierdzono czarnowrona, dlatego w dalszej części raportu określenie „wrona” odnosi się do wrony (siwej).

Okres pozalęgowy: migracja jesienna, wiosenna, zimowanie i dyspersja polęgowa

Kontrole dzienne

Sposób liczenia ptaków w okresie pozalégowym nie różnił się od ogólnej metodyki stosowanej w ciągu całego roku. Okres ten podzielono na cztery okresy fenologiczne: migrację wiosenną (12.03–16.05.2025), okres koczowania i dyspersji polégowej (1.07–31.08.2025, migrację jesienną (1.09–30.11.2025) oraz zimowanie (1.12.2025–28.02.2026). Uproszczony schemat przedstawiono na **rycinie 2**. Daty początku i końca poszczególnych okresów mają charakter umowny, gdyż w rzeczywistości częściowo się one pokrywają. W związku z tym stwierdzenia części gatunków przelotnych oraz osobników w trakcie dyspersji dotyczą również umownego okresu légowego (12.03–31.08). Podczas kontroli notowano wszystkie gatunki ptaków.

Kontrole wieczorne

Na wybranych powierzchniach przeprowadzono dwie kontrole wieczorne – jedną w listopadzie, a drugą w styczniu – w celu wyszukania noclegowisk ptaków krukowatych oraz oszacowania liczebności nocujących stad. Liczenia prowadzono po godzinie 19:00, starając się wybierać dni pochmurne, co ułatwiało obserwację sylwetek ptaków nocujących na drzewach. W miarę możliwości określano gatunek nocującego ptaka krukowatego.

III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
okres inwentaryzacji (12.03.2025-28.02.2026)											
sezon lęgowy (12.03-31.08)						migracja jesienna (1.09-30.11)			zimowanie (1.12-28.02)		
migracja wiosenna (12.03.-16.05)		koczowanie i dyspersja (1.07-31.08)									
kartowanie na wszystkich powierzchniach				dodatkowe kartowanie (P. Skaryszewski)	przemarsze bez kartowania						

Ryc. 2. Okresy fenologiczne i zastosowane główne metody liczenia – uproszczony schemat.

Okres légowy oraz migracji wiosennej

Ze względu na czas niezbędny do sfinalizowania formalności związanych z umową zespół obserwatorów rozpoczął prowadzenie obserwacji już w marcu we własnym zakresie. Dane zebrane przed podpisaniem umowy zostały opracowane łącznie z pozostałymi danymi, co było konieczne do uzyskania pełnego obrazu zespołu ptaków légowych na badanych powierzchniach.

Prace terenowe w okresie migracji wiosennej (12.03–15.05.2025) oraz w okresie légowym (12.03–30.06.2025) prowadzono z zastosowaniem kombinowanej odmiany metody kartograficznej

(Tomiałojć 1980). Okres migracji wiosennej oraz początek sezonu lęgowego wielu gatunków w znacznym stopniu pokrywają się w czasie, co powoduje, że podczas jednej kontroli terenowej możliwe jest stwierdzenie zarówno osobników lęgowych, jak i migrujących. Zastosowanie kombinowanej metody kartograficznej pozwala jednak z dużą skutecznością oddzielić frakcję ptaków migrujących od lęgowych.

W opisywanym okresie przeprowadzono łącznie w Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego 20 kontroli porannych, 2 kontrole wieczorne/brzaskowe (na początku kwietnia i na początku czerwca) oraz 3 kontrole nocne. Ze względu na hałas miejski prowadzono kontrole o brzasku na niektórych powierzchniach, równoważne z wieczornymi. Kontrole poranne rozpoczynano około wschodu słońca i kończono przed południem. Wszystkie kontrole wykonywano pieszo; tempo penetracji terenu wynosiło około 1,5–3 godziny na 10 ha. Kontrole wieczorne/brzaskowe i nocne prowadzono w godzinach 19:00–22:30 lub 2:30–4:00, w zależności od zmieniających się godzin wschodu i zachodu słońca.

Podczas każdej kontroli na przygotowanym planie terenu lub w aplikacji NaturaList zaznaczano miejsca stwierdzeń śpiewających samców (ze szczególnym uwzględnieniem stwierdzeń równoczesnych), par oraz innych zachowań wskazujących na odbywanie lęgów, np. transport materiału gniazdowego lub pokarmu dla piskląt. Rejestrowano zarówno obserwacje wizualne, jak i stwierdzenia głosowe (tzw. kartowanie).

W przypadku gatunków skrytych lub gniazdujących późno, takich jak piegża, słowiki czy świstunka leśna, za lęgowe uznano również terytoria, na których dokonano jedynie 2–3 stwierdzeń w szczycie sezonu lęgowego lub obserwowano ptaki w kategorii lęgowości C.

Dla wybranych gatunków gniazdujących kolonijnie lub półkolonijnie (np. szpak, mazurek), a także dla wrony, sroki i gawrona prowadzono dokładne wyszukiwanie i liczenie gniazd, a zagęszczenia lęgowe określono na podstawie liczby stwierdzonych aktywnych gniazd.

W przypadku grzywacza *Columba palumbus* liczbę terytoriów oszacowano na podstawie znalezionych gniazd oraz kartowania. Ze względu na ograniczony terytorializm tego gatunku w miastach oraz częste niszczenie gniazd przez krukowate (co zmusza ptaki do ponawiania lęgów), uzyskane wartości należy traktować jako przybliżone.

Do wykrywania i oceny liczebności ptaków o aktywności nocnej lub wczesnoporannej, takich jak chruściele i sowy, podczas kontroli nocnych stosowano nasłuch, a w szczególnych przypadkach metodę stymulacji głosowej (Dombrowski i in. 1993). Liczebność łyski oceniono na podstawie wyszukiwania gniazd oraz liczby par wodzących młode (Chylarecki i in. 2015), natomiast liczebność krzyżówki i mandarynki określono na podstawie obserwacji samic i samców przed lęgami oraz w okresie wysiadywania, a także liczby samic wodzących młode (Keller i in. 1987; Jantarski 2017). W przypadku mandarynki istotnych informacji o liczebności par lęgowych dostarczyły również odczyty obrączek, gdyż większość ptaków występujących w parku była wcześniej zaobrączkowana.

Po zakończeniu wszystkich kontroli sporządzono mapy gatunkowe, na podstawie których – zgodnie z wytycznymi Tomiałojcia (1980) – określono lokalizację i liczbę terytoriów odpowiadających parom lęgowym występującym na terenie parku (metodyczne wyszukiwanie gniazd dla większości gatunków ptaków nie było prowadzone – gniazda notowano jedynie w przypadku ich przygodnego stwierdzenia podczas kontroli terenowych). Obliczono również zagęszczenia poszczególnych gatunków lęgowych (liczba par/10 ha) w przeliczeniu na całą powierzchnię parku, a w przypadku

gatunków leśnych i wodnych także w odniesieniu do powierzchni odpowiednich biotopów (zadrzewień i wód). Określono również kategorię lęgowości według wytycznych Wilka i in. (2016). Do określenia struktury dominacyjnej zastosowano kryteria zaproponowane przez Trojana (1975): dominanty – udział powyżej 5%, subdominanty – 2–5%, influenty – 1–2%, gatunki akcesoryczne – poniżej 1%. Awifaunę lęgową podzielono na grupy ekologiczne (gniazdowe) według kryteriów zaproponowanych przez Tomiałojcia (1970): dziuplaki, ptaki gniazdujące na drzewach i krzewach powyżej 1,5 m wysokości oraz ptaki gniazdujące nisko (poniżej 1,5 m oraz na ziemi). Dla gatunków plastycznych w wyborze miejsca gniazdowania (krzyżówka, rudzik, kos), na potrzeby opracowania, przyjęto jeden rodzaj grupy gniazdowej według tabeli w **załączniku I**. Ze względu na specyfikę siedlisk miejskich dodano również czwartą kategorię: ptaki gniazdujące na budynkach i innych konstrukcjach antropogenicznych. Dla wszystkich grup obliczono ich udział procentowy w zgrupowaniu.

Listę gatunków migrujących określono na podstawie szczegółów obserwacji (brak kryteriów lęgowości), wiedzy o fenologii migracji danego gatunku (data obserwacji) oraz analizy danych zebranych metodą kartograficzną.

3.2. Daty kontroli

Łącznie przeprowadzono 39 kontroli terenowe (24 w okresie lęgowym, w tym 3 nocne oraz 15 w okresie pozalęgowym). Wykonywano również kontrole uzupełniające (nieobowiązkowe) w celu uzupełnienia dokumentacji fotograficznej lub potwierdzenia wybranych obserwacji (tab. 4).

Tabela 4. Zestawienie dat kontroli terenowych w Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego w latach 2025-2026.

Lp.	Nr	Data	Rodzaj kontroli	Okres fenologiczny	Wykonawca
1	I	12.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
2	II	17.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
3	Ila	19.03.2025	nocna uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
4	III	25.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Łukasz Wardecki
5	IV	12.04.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Łukasz Wardecki
6	2	17.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Łukasz Wardecki
7	1	19.04.2025	wieczorna	migracja wiosenna, lęgowy	Łukasz Wardecki
8	31	20.04.2025	nocna	migracja wiosenna, lęgowy	Łukasz Wardecki
9	3	21.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Łukasz Wardecki
10	4	23.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Łukasz Wardecki
11	5	29.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Łukasz Wardecki
12	6	06.05.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Łukasz Wardecki
13	7	12.05.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Łukasz Wardecki
14	8	20.05.2025	poranna	lęgowy	Łukasz Wardecki
15	9	30.05.2025	poranna	lęgowy	Łukasz Wardecki
16	10	04.06.2025	wieczorna	lęgowy	Łukasz Wardecki
17	32	12.06.2025	nocna	lęgowy	Łukasz Wardecki
18	11	14.06.2025	poranna	lęgowy	Łukasz Wardecki

Lp.	Nr	Data	Rodzaj kontroli	Okres fenologiczny	Wykonawca
19	12	20.06.2025	poranna	lęgowy	Łukasz Wardecki
20	13	28.06.2025	poranna	lęgowy	Łukasz Wardecki
21	14	10.07.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Łukasz Wardecki
22	15	24.07.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Łukasz Wardecki
23	16	07.08.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Łukasz Wardecki
24	17	21.08.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Łukasz Wardecki
25	18	08.09.2025	poranna	migracja jesienna	Łukasz Wardecki
26	19	23.09.2025	poranna	migracja jesienna	Łukasz Wardecki
27	20	02.10.2025	poranna	migracja jesienna	Łukasz Wardecki
28	21	12.10.2025	poranna	migracja jesienna	Łukasz Wardecki
29	22	26.10.2025	poranna	migracja jesienna	Łukasz Wardecki
30	23	08.11.2025	poranna	migracja jesienna	Łukasz Wardecki
31	24	19.11.2025	poranna	migracja jesienna	Łukasz Wardecki
32	25	05.12.2025	poranna	zimowanie	Łukasz Wardecki
33	26	17.12.2025	poranna	zimowanie	Fatima Hayatli
34	33	21.12.2025	wieczorna, krukowate	zimowanie	Łukasz Wardecki
35	27	11.01.2026	poranna	zimowanie	Łukasz Wardecki
36	34	15.01.2026	wieczorna, krukowate	zimowanie	Łukasz Wardecki
37	28	25.01.2026	poranna	zimowanie	Łukasz Wardecki
38	29	07.02.2026	poranna	zimowanie	Łukasz Wardecki
39	30	19.02.2026	poranna	zimowanie	Łukasz Wardecki

3.3. Opracowanie wyników

Mapy gatunkowe wykonano w programie QGIS 3.28.11, wykorzystując dane z bazy BDOT10k z zasobów GUGiK dostępnej bezpłatnie i możliwej do dowolnego wykorzystania w serwisie www.geoportal.gov.pl oraz Mapy Koron Drzew z zasobów Biura Ochrony Środowiska m. st. Warszawy. Wszystkie obliczenia przytoczone w niniejszym raporcie wykonano w programie Microsoft Excel, w pakiecie Office 365. Analizy zasięgu terytoriów dokonano w trakcie prac kameralnych, zarówno z wykorzystaniem tradycyjnych map papierowych, na które przenoszono obserwacje po każdej kontroli, jak i w programie QGIS.

4. Wyniki

4.1. Awifauna parku

W okresie od 12 marca 2025 do 28 lutego 2026 roku, podczas 39 kontroli obejmujących obszar całego parku (**tab. 4**), stwierdzono 75 gatunków ptaków. Do awifauny parku należało 57 gatunków, gdyż 19

gatunków stwierdzono jedynie podczas przelotu nad parkiem (nie związane z terenem). Łącznie dokonano 2275 obserwacji 3790 osobników (tab. 5). 22 gatunki uznano za lęgowe na terenie parku, 58 było przelotnych, 15 zalatywało z sąsiednich terenów, a 24 gatunki stwierdzono w okresie zimowym.

Tabela 5. Liczba obserwacji i osobników oraz status (L – lęgowy, P – przelotny, Z – zalatujący, W – zimujący) poszczególnych gatunków ptaków stwierdzonych w Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego w okresie 12.03.2025-19.02.2026. Podana liczba osobników jest w większości przypadków wyższa niż rzeczywiście występujących w parku, gdyż zsumowano często te same osobniki widziane na kolejnych kontrolach. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej. * - gatunki stwierdzone wyłącznie podczas przelotu nad parkiem.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
1	bocian biały*	<i>Ciconia ciconia</i>	P	1	1
2	bogatka	<i>Parus major</i>	L, P, W	243	585
3	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	L, P	4	5
4	czapla siwa*	<i>Ardea cinerea</i>	P	4	4
5	czeczotka*	<i>Acanthis flammea flammea</i>	P	2	4
6	czyż	<i>Spinus spinus</i>	P	17	47
7	dymówka*	<i>Hirundo rustica</i>	P	6	6
8	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Z	1	1
9	dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	Z	1	1
10	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	Z	22	22
11	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	Z	6	6
12	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	W, Z	5	5
13	dziwonia	<i>Carpodacus erythrinus</i>	P	1	1
14	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	W, Z	15	20
15	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	P, W	140	365
16	gęgawa*	<i>Anser anser</i>	P	2	24
17	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	P, W	7	24
18	gołąb miejski	<i>Columba livia f. domestica</i>	Z	44	102
19	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	P, W	14	16
20	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L, P	171	277
21	jerzyk*	<i>Apus apus</i>	P, Z	27	104
22	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	L, P	282	304
23	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	P, W	49	88
24	kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Z	1	1
25	kormoran*	<i>Phalacrocorax carbo</i>	W	1	1
26	kos	<i>Turdus merula</i>	L, P, W	144	177
27	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	Z	1	3
28	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	L, P	19	21
29	krzyżówka*	<i>Anas platyrhynchos</i>	P	3	8
30	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	P	6	6
31	kulik wielki*	<i>Numenius arquata</i>	P	1	1
32	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	L, P, W	39	141
33	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	L, P	23	24

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
34	mazurek	<i>Passer montanus</i>	P, W	2	5
35	mewa białogłowa*	<i>Larus cachinnans</i>	P	3	3
36	mewa siwa*	<i>Larus canus</i>	W	4	4
	mewa srebrzysta / białogłowa / romańska*	<i>Larus argentatus / cachinnans / michahellis</i>	P	6	57
37	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L, P, W	234	350
38	muchotówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	P	1	1
39	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	P	5	7
40	myszotów*	<i>Buteo buteo</i>	P	1	1
41	oknówka*	<i>Delichon urbicum</i>	P	1	1
42	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	W	1	1
	pełzacz nieoznaczony	<i>Certhia sp.</i>	W	1	1
43	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	L, P, W	13	15
44	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	P, Z	2	2
45	piegża	<i>Curruca curruca</i>	L, P	5	5
46	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	L, P	69	72
47	pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	L, P	1	1
48	pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	P, W	12	13
49	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	P, W	6	6
50	raniszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	L, P	14	22
51	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	L, P, W	113	115
52	rybitwa czarna*	<i>Chlidonias niger</i>	P	1	1
53	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	Z	2	2
54	słonka	<i>Scolopax rusticola</i>	P	1	1
55	słownik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	L, P	3	3
56	słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	Z	3	3
57	sosnówka	<i>Periparus ater</i>	P	1	1
58	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	L, P, W	36	42
59	sroka	<i>Pica pica</i>	L, P, W	44	53
60	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	W, Z	25	26
61	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	P, W	8	41
62	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	L, P	30	74
63	śmieszka*	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	P	26	48
64	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	L, P	17	19
65	świergotek drzewny*	<i>Anthus trivialis</i>	P	4	5
66	świergotek polny*	<i>Anthus campestris</i>	P	1	2
67	świerszczak	<i>Locustella naevia</i>	P	1	1
68	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	P	4	4
69	trznadel*	<i>Emberiza citrinella</i>	P	1	1
70	wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	Z	1	1
71	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	L, W	221	323
72	zaganiać	<i>Hippolais icterina</i>	P	3	3
73	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	L, P, W	43	56
74	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	P	2	2
75	żuraw*	<i>Grus grus</i>	P	1	1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
Łącznie gatunków: 75				2275	3790

4.2. Awifauna przelotna i ptaki zalatujące

W okresie migracji wiosennej (12.03-16.05) oraz jesiennej (1.09-30.11) stwierdzono występowanie 58 gatunków, które uznano za przelotne. Grupę migrantów wiosennych tworzyło 50 gatunków, migrantów jesiennych 34 gatunki, w tym 26 gatunków migrantów stwierdzano zarówno w trakcie przelotu wiosennego jak i jesiennego, Stwierdzono również 15 gatunków zalatujących (**tab. 6**). Średnie zagęszczenie ptaków w okresach migracji wynosiło 58,9 os./10 ha/kontrolę.

Tabela 6. Status, liczebność, zagęszczenie średnie (x/10 ha) i maksymalne (max/10 ha) w przeliczeniu na kontrolę poszczególnych gatunków ptaków przelotnych, stwierdzonych na terenie Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego w roku 2025 w okresach migracji wiosennej, jesiennej i w okresie dyspersji. Status: PW – migrant wiosenny, PJ – migrant jesienny, Z – gatunek zalatujący. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
1	bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	PW	1	0,6	0,6
2	bogatka	<i>Parus major</i>	PW, PJ	1–38	9	21,7
3	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	PW	1	0,6	0,6
4	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	PW, PJ	1	0,6	0,6
5	czeczotka	<i>Acanthis flammea flammea</i>	PJ	2	1,1	1,1
6	czyż	<i>Spinus spinus</i>	PW, PJ	1–15	4,5	8,6
7	dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	PW, PJ	1–2	0,9	1,1
8	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	Z	1	0,6	0,6
9	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Z	1	0,6	0,6
10	dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	Z	1	0,6	0,6
11	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	Z	1–3	0,8	1,7
12	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	Z	1	0,6	0,6
13	dziwonia	<i>Carpodacus erythrinus</i>	PW	1	0,6	0,6
14	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	Z	1–2	0,7	1,1
15	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	PW, PJ	2–74	15,4	42,3
16	gęgawa	<i>Anser anser</i>	PW	22	12,6	12,6
17	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	PJ	1–4	1,4	2,3
18	gołąb miejski	<i>Columba livia f. domestica</i>	Z	1–15	2,7	8,6
19	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	PW, PJ	1–3	0,8	1,7
20	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	PW, PJ	1–85	8,3	48,6
21	jerzyk	<i>Apus apus</i>	PW, Z	2–20	6,9	11,4
22	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	PW, PJ	3–24	7	13,7
23	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	PW, PJ	1–17	2,3	9,7
24	kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Z	1	0,6	0,6
25	kos	<i>Turdus merula</i>	PW, PJ	1–20	3,4	11,4
26	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	Z	3	1,7	1,7
27	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	PW, PJ	1	0,6	0,6

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
28	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	PW	2	1,1	1,1
29	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	PW	1–2	0,8	1,1
30	kulik wielki	<i>Numenius arquata</i>	PJ	1	0,6	0,6
31	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	PW, PJ	1–13	2,3	7,4
32	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	PW	1	0,6	0,6
33	mazurek	<i>Passer montanus</i>	PJ	1	0,6	0,6
34	mewa białogłowa	<i>Larus cachinnans</i>	PW	1–2	0,9	1,1
	mewa srebrzysta / białogłowa / romańska	<i>Larus argentatus / cachinnans / michahellis</i>	PJ	50	28,6	28,6
35	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	PW, PJ	1–30	5,6	17,1
36	muchotłówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	PW	1	0,6	0,6
37	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	PW, PJ	1–4	1,3	2,3
38	myszołów	<i>Buteo buteo</i>	PW	<1	<0,1	<0,1
39	oknówka	<i>Delichon urbicum</i>	PW	1	0,6	0,6
40	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	PW, PJ	1	0,6	0,6
41	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	PW, Z	1	0,6	0,6
42	piegża	<i>Curruca curruca</i>	PW	1	0,6	0,6
43	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	PW, PJ	1–8	2,3	4,6
44	pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	PW	1	0,6	0,6
45	pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	PJ	1–8	1,4	4,6
46	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	PW, PJ	1	0,6	0,6
47	raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	PW, PJ	1–6	1,3	3,4
48	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	PW, PJ	1–9	2,4	5,1
49	rybitwa czarna	<i>Chlidonias niger</i>	PW	1	0,6	0,6
50	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	Z	1	0,6	0,6
51	słonka	<i>Scolopax rusticola</i>	PW	1	0,6	0,6
52	słownik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	PW	1–2	0,9	1,1
53	słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	Z	1	0,6	0,6
54	sosnówka	<i>Periparus ater</i>	PJ	1	0,6	0,6
55	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	PW, PJ	1–3	1,1	1,7
56	sroka	<i>Pica pica</i>	PW, PJ	1–5	1,3	2,9
57	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Z	1–4	1,5	2,3
58	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	PW, PJ	1	0,6	0,6
59	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	PW, PJ	1–8	2	4,6
60	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	PW, PJ	1–6	1,5	3,4
61	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	PW, PJ	1–5	1,4	2,9
62	świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	PJ	5	2,9	2,9
63	świergotek polny	<i>Anthus campestris</i>	PW	2	1,1	1,1
64	świerszczak	<i>Locustella naevia</i>	PW	1	0,6	0,6
65	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	PW	2	1,1	1,1
66	trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	PW	1	0,6	0,6
67	wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	Z	1	0,6	0,6
68	zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	PW	1	0,6	0,6
69	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	PW, PJ	1–11	1,6	6,3
70	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	PJ	1	0,6	0,6

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
71	żuraw	<i>Grus grus</i>	PW	1	0,6	0,6
Średnio na kontrolę				103	58,9	

4.3. Awifauna zimująca

W okresie zimowania (1.12-.28.02) stwierdzono 24 gatunki ptaków o średnim zagęszczeniu 57,1 os./10 ha/kontrolę (tab. 7).

Tabela 7. Liczebność (zakres), zagęszczenie średnie (x/10 ha) i maksymalne (max/10 ha) w przeliczeniu na kontrolę poszczególnych gatunków ptaków zimujących, stwierdzonych na terenie Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego w okresie 1.12.2025-28.02.2026. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
1	bogatka	<i>Parus major</i>	22–51	19,8	29,1
2	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	2	1,1	1,1
3	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	1–5	1,5	2,9
4	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	11–48	14,1	27,4
5	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	4–6	2,7	3,4
6	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	3	1,7	1,7
7	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	1–5	2,2	2,9
8	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	1	0,6	0,6
9	kos	<i>Turdus merula</i>	1–3	1	1,7
10	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	7–45	11,5	25,7
11	mazurek	<i>Passer montanus</i>	4	2,3	2,3
12	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	1–2	0,8	1,1
13	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	8–16	6,6	9,1
14	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	1	0,6	0,6
	pełzacz nieoznaczony	<i>Certhia sp.</i>	1	0,6	0,6
15	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	1–2	0,8	1,1
16	pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	1	0,6	0,6
17	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	2	1,1	1,1
18	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	1–2	0,9	1,1
19	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	1–3	1,1	1,7
20	sroka	<i>Pica pica</i>	1–3	1	1,7
21	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	1–2	0,9	1,1
22	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	3–28	6,5	16
23	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	6–13	5,7	7,4
24	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	1–3	1,1	1,7
Średnio na kontrolę			100	57,1	

Zdj. 4. Zimujące szczygły żerujące na łopianie (fot. Łukasz Wardecki)

4.4. Awifauna lęgowa

W roku 2025, w okresie lęgowym (12.03-29.07) na terenie Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego stwierdzono obecność 22 gatunków ptaków uznanych za lęgowe, prawdopodobnie lęgowe lub o gniazdowaniu możliwym (tab. 8). Dla gatunków lęgowych określono kategorię lęgowości (wg. Wilk 2016): kat. C (gniazdowanie pewne) – 14 gatunków i kat. B (gniazdowanie prawdopodobne) – 8 gatunków.

Ogólne zagęszczenie całego zespołu ptaków lęgowych wynosiło 61,7 pary/10 ha. Dokładne dane dotyczące liczebności, zagęszczenia i udziału procentowego poszczególnych gatunków zostały przedstawione w tabeli 8. Grupa dominantów w zespole ptaków lęgowych Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego stanowiła 83,8% wszystkich par, należało do niej 7 gatunków: kapturka, modraszka, grzywacz kos, rudzik, bogatka i wrona (siwa). Największy udział w tej grupie wykazywała kapturka (29,6%). Wśród grup ekologicznych największy udział miały gatunki gniazdujące nisko (46,8% całego zespołu ptaków lęgowych), następnie gniazdujące wysoko na drzewach (32,4%), dziuplaki (19,9%) i gatunki gniazdujące w konstrukcjach (0,9%).

Tabela 8. Kategoria lęgowości, liczba par lęgowych, zagęszczenie i udział w zespole (dominacja) ptaków lęgowych stwierdzonych w Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego w roku 2025; Kat. – kategoria lęgowości, N – liczba par (terytoriów); N śr. – średnia liczba par (terytoriów) Z śr. – średnie zagęszczenie [n par/10ha] na powierzchnię całego parku; D – dominacja [%] (dominanty – powyżej 5%, subdominanty – 2–5%, influenty – 1–2%, gatunki akcesoryczne – poniżej 1%). Pogrubioną czcionką zaznaczono gatunki stanowiące grupę dominantów. Uszeregowano wg. malejącej liczebności.

Lp.	nazwa polska	nazwa naukowa	kat. lęg	N par	N śr.	Z śr.	D
1	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	C	32	32	18,3	29,6%
2	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	C	12	12	6,9	11,1%
3	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	C	10,5-12,5	11,5	6,6	10,7%
4	kos	<i>Turdus merula</i>	C	10-11	10,5	6,0	9,7%
5	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	B	10	10	5,7	9,3%
6	bogatka	<i>Parus major</i>	C	8,5	8,5	4,9	7,9%
7	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	C	6	6	3,4	5,6%
8	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	C	3	3	1,7	2,8%
9	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	B	2	2	1,1	1,9%
10	sroka	<i>Pica pica</i>	B	2	2	1,1	1,9%
11	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	B	1,5	1,5	0,9	1,4%
12	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	B	1	1	0,6	0,9%
13	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	C	1	1	0,6	0,9%
14	piegża	<i>Curruca curruca</i>	B	1	1	0,6	0,9%
15	pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	C	1	1	0,6	0,9%
16	raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	C	1	1	0,6	0,9%
17	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	B	1	1	0,6	0,9%
18	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	C	1	1	0,6	0,9%
19	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	B	1	1	0,6	0,9%
20	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	C	0,5	0,5	0,3	0,5%
21	słowik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	C	0,5	0,5	0,3	0,5%
22	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	C	+	+		
				108	61,7	100,0%	

4.6. Przegląd gatunków lęgowych w całym parku

Bogatka *Parus major* – C – 8,5 pary

Gatunek stwierdzony na wszystkich kontrolach w okresie lęgowym. Wyznaczono 10 terytoriów, z czego udział trzech wyniósł 0,5 pary (znajdowały się częściowo w granicach powierzchni). Znalaziono 4 gniazda: w słupku latarni na wysokości 4 m, poza powierzchnią; 2 gniazda w budkach lęgowych typu A i B oraz gniazdo w naturalnej dziupli robinii, na wysokości 1 m. Stwierdzono wyłącznie lęgi majowe, pomimo że w części terytoriów śpiewające samce słyszano również w czerwcu. Ostatni raz piskłęta w gnieździe słyszano 20 maja, kiedy też obserwowano pierwsze rodziny. Bogatki zasiedlały przede wszystkim Park Akcji „Burza” (5 p.) oraz zachodnią część obszaru badań (2,5 p.). Ponadto jedną parę obserwowano w południowo wschodnim rogu powierzchni.

Cierniówka *Curruca communis* – B – 1 para

Po raz pierwszy śpiewającego samca wykryto w dniu 12 maja. Stwierdzana jeszcze na 3 kontrolach (20 maja, 14 i 28 czerwca), za każdym razem w tej samej lokalizacji. Podczas ostatniego stwierdzenia w czerwcu, obserwowano 2 dorosłe, zaniepokojone na widok obserwatora ptaki. Cierniówki wybrały na miejsce lęgowe przestrzeń porośniętą gęstą roślinnością typową dla nieużytków – nawłoci, dziewanny i roślin jednorocznych. Ponadto wokół przestrzeni porastały gęste krzewy.

Grzywacz *Columba palumbus* – C – 10,5-12,5 pary

Wykazujące zachowania godowe osobniki obserwowano od samego początku badań (11 marca), aż do pierwszej połowy lipca. Określono granice 13 terytoriów, a udział w zespole ptaków lęgowych na 10,5-12,5 pary (dwa terytoria niepewne, oraz jedno z udziałem 0,5 p.). Grzywacz zasiedlał przede wszystkim wschodnią i południową część Parku Akcji „Burza” (6,5-7,5 pary) oraz tereny ruderalne w środkowej i zachodniej części obszaru badań. Znalaziono jedynie 4 gniazda, a sukcesu lęgowego nie potwierdzono. Grzywacz unikał silnie zakrzewionych fragmentów nieużytków, a jeśli już występował – znalezienie gniazd było bardzo trudne z uwagi na ograniczoną dostępność i widoczność.

Kapturka *Sylvia atricapilla* – C – 32 pary

Najczęściej spotykany gatunek na powierzchni badawczej. Pierwszy raz obserwowana 12 kwietnia, następnie stwierdzana na każdej kontroli do końca sezonu lęgowego. Dokonano wielu obserwacji równoczesnych, a zebrane informacje wskazują na obecność 34 terytoriów, wśród których 31 znajdowały się wewnątrz powierzchni, 2 przebiegały na granicy (udział 0,5 pary dla każdej), a jedno terytorium mogło obejmować badany obszar, lecz wszystkie stwierdzenia rejestrowane były tuż za ogrodzeniem, więc nie wzięto tego terytorium pod uwagę. Lęgową populację oszacowano na 32 pary. W przypadku 5 par, ptaki pojawiły się w rewirach od drugiej połowy sezonu (głównie od 20 maja), lecz wówczas wciąż rejestrowano ptaki na wszystkich wcześniej określonych terytoriach. Pomimo bardzo licznego występowania kapturki na badanej powierzchni nie wykryto gniazd. Zdecydowana większość obserwacji dotyczyła śpiewających samców. Poszukiwania lęgów, a nawet dokładniejsza obserwacja ptaków w trudnych warunkach terenowych i przy silnej roślinności ruderalnych była mocno utrudniona, a z samych poszukiwań zrezygnowano dla dobra ptaków. Obserwowano jednak ptaki młodociane, więc kryterium lęgowości określono jako "gniazdowanie pewne".

Kos *Turdus merula* – C – 10-11 par

Jeden z licznie spotykanych gatunków, obserwowany po raz pierwszy 17 marca i spotykany aż do końca sezonu lęgowego. Kosy zasiedlały głównie wschodnie i południowe zbocze Parku Akcji „Burza”. Wyznaczono tu aż 7 terytoriów. Kolejne 3-4 znajdowały się na terenach ruderalnych - w przypadku jednego z nich zebrano za mało informacji, by potwierdzić gniazdowanie, dlatego zdecydowano się na wyznaczenie minimalnej i maksymalnej liczby terytoriów. Ponadto odnotowano wiele stwierdzeń kosa, gdzie następnie nie wykazywano ich dalszej obecności, a także nieznaczne przemieszczenia między 1 a 2 lęgiem. Stwierdzenia osobników, które nie zostały uznane za lęgowe miały miejsce przede wszystkim na początku sezonu (w połowie kwietnia) oraz na przełomie maja i czerwca. W tym czasie kosy migrują lub zmieniają siedliska. Zwłaszcza zimny i deszczowy maj mógł przyczynić się do strat w lęgach i zmiany terytoriów. Nie wykryto gniazd, co było utrudnione z uwagi na warunki terenowe. Obserwowano natomiast młodociane osobniki.

Krogulec *Accipiter nisus* – C – 1 para

Obecny na powierzchni przez cały okres lęgowy. Jeszcze w marcu znaleziono gniazdo krogulca z poprzednich sezonów, natomiast do maja nie stwierdzono zachowań lęgowych (jak tokowanie, noszenie pokarmu) - ptaki pozostawały skryte. Kontrola gniazda w dniu 20 maja potwierdziła obecność samicy w gnieździe - prawdopodobnie wciąż wysiadującej. Z uwagi na konieczność przejścia przez gęste zarośla, spłoszona samica zwabiła także zaniepokojonego samca. Krogulce pozostawały obecne do końca sezonu lęgowego. 20 czerwca po raz ostatni obserwowano młode w gnieździe (prawdopodobnie 3), a 24 lipca wciąż w okolicy gniazda przebywał przynajmniej 1 juwenalny osobnik żębrzący o pokarm.

Zdj. 5. Wysiadujący krogulec w gnieździe (fot. Łukasz Wardecki)

Kwiczół *Turdus pilaris* – C – 1 para

Na powierzchni gniazdowała jedna para kwiczółów, wykryta po raz pierwszy 12 kwietnia. Ptaki wykazywały zaniepokojenie przy gnieździe (z czego jeden ptak przebywał w środku), nękanie przez wrony. Gniazdo znajdowało się na topoli chińskiej, rosnącej tuż przy ul. Bartyckiej (na samej granicy powierzchni). Na kolejnej kontroli - 17 kwietnia, ptaków już nie stwierdzono, a gniazdo było zniszczone. Ponadto dwukrotnie spotkano jeszcze kwiczółą przy ulicy Grupy AK Północ, w tym raz osobnika, który zebrał pokarm i odleciał z nim za pobliskie bloki.

Łozówka *Acrocephalus palustris* – B – 2 pary

Gatunek obserwowano 21 razy, od 6 maja do 28 czerwca. W przeważającej większości śpiewające samce były obecne obok rozdzielni energetycznej oraz na południu – głównie na otwartych przestrzeniach, porośniętych gęsto nawłocią. Tylko w rozległym fragmencie tego zbiorowiska stwierdzono dłuższą obecność pary ptaków - od 20 maja do końca czerwca (w tym zachowań takie jak obecność dwóch ptaków razem czy zaniepokojenie). Ponadto trzykrotnie obserwowano interakcje ptaków z innym śpiewającym samcem, gdzie wyznaczono drugie terytorium. Pozostałe

osobniki przebywały w tych samych lokalizacjach nie częściej niż na dwóch kontrolach. Łozówka była jedynym gatunkiem, który gniazdował na obszarze rozległego nawłociowiska we wschodniej części powierzchni.

Modraszka *Cyanistes caeruleus* – C – 12 par

Stwierdzana na wszystkich kontrolach w okresie lęgowym. Modraszka była po kapturce drugim najliczniejszym gatunkiem lęgowym. Zidentyfikowano 13 terytoriów, z czego 11 w całości znajdowało się w granicach powierzchni badawczej. Najliczniej, bo aż 8 par gniazdowało w Parku Akcji „Burza”. Jedynie w południowej części powierzchni występowała tylko na dwóch terytoriach, a w zachodniej - na trzech (w tym dwóch częściowo). Południowa i zachodnia część obszaru badań nie była atrakcyjna dla większości gatunków, z uwagi na silne zwarcie drzew i krzewów na nieużytkowanych terenach podziałkowych. Odnaleziono 7 gniazd - 4 w naturalnych dziuplach (na wysokości: 0,3 m, w dwóch przypadkach na 2 m oraz na 2,5 m), dwa w budkach lęgowych typu A oraz jedno w kloszu starej latarni, na wysokości ok. 10 m (zdj. 6). Dwa spośród gniazd znajdowały się poza granicami powierzchni, lecz terytoria ptaków obejmowały badany obszar. Nie odnaleziono pozostałych gniazd, prawdopodobnie przede wszystkim z uwagi na trudną dostępność do wielu fragmentów zadrzewień - zbyt gęstych lub porastających strome skarpy. Pierwsze młode poza gniazdem obserwowano 12 maja. Ostatnie młode w gnieździe słyszano 20 maja. Nie stwierdzono późnych lęgów, mimo terytorialnych zachowań w co najmniej 3 terytoriach.

Zdj. 6. Modraszka wchodząca do gniazda w latarni (fot. Łukasz Wardecki).

Pelzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla* – C – (+)

W Parku Akcji „Burza” obserwowany zaledwie 3 razy - 9 maja widziano zbierającego pokarm ptaka, który następnie poleciał dalej do parku (prawdopodobnie w celu dalszego zbierania) i więcej nie było go słyszeć i widać. Następnie 12 maja, w tej samej lokalizacji słyszano śpiewającego samca, który

następnie przemieścił się dalej do parku i również zaśpiewał, po czym zniknął. Kolejna obserwacja, również w podobnej lokalizacji, miała miejsce 28 czerwca (śpiewający samiec). Wcześniej, 17 kwietnia, śpiewającego ptaka słyszano po drugiej stronie ul. Bartyckiej. Pomimo obserwacji ptaka z pokarmem, gatunek był stwierdzany rzadko, podczas gdy zazwyczaj lęgowe ptaki pozostają w parkach miejskich długo aktywne. Same terytoria pęzaczy są zwykle duże. Pomimo poczynionych poszukiwań gniazda w pobliżu obserwacji i prób tropienia, nie wykryto nic, co pozwoliłoby przypuszczać, że ptaki gniazdowały na powierzchni. Dlatego też, pomimo gniazdowania pewnego, zrezygnowano z oceny udziału gatunku w zespole ptaków lęgowych.

Piegża *Curruca curruca* – B – 1 para

Pierwszą obserwację piegży zarejestrowano 23 kwietnia, lecz miało to miejsce poza powierzchnią. Terytorium tego samca rozciągało się przede wszystkim po przeciwnej od terenu badań stronie ul. Grupy AK Północ, lecz ptaki z tego terytorium były 3 razy stwierdzane także na powierzchni. Za ich miejsce lęgowe mogły służyć gęste i cierniste krzewy rosnące na pobliskim osiedlu. Udział tej pary w zgrupowaniu ptaków lęgowych określono na 0,5. Ponadto na kontroli w dniu 30 maja oraz 28 czerwca śpiewającego samca słyszano w północno-wschodniej części Parku Akcji „Burza”. Wcześniej - 20 maja, prawdopodobnie ten sam osobnik śpiewał zza granicy powierzchni, z osiedli doków bliźniaków. Tu również udział w zgrupowaniu określono na 0,5 pary z kategorią gniazdowania prawdopodobnego.

Pierwiosnek *Phylloscopus collybita* – C – 3 pary

Pierwsze obserwacje dwóch śpiewających samców miały miejsce 12 kwietnia. Pierwiosnek obserwowany był na każdej kontroli, aż do końca czerwca. Głównie na podstawie zachowań terytorialnych samców wyznaczono 3 rewiry lęgowe - w zachodniej, środkowej i północnej części powierzchni. W co najmniej dwóch rewirach udało się potwierdzić obecność drugiego osobnika, a w jednym z nich dwukrotnie (14 i 20 czerwca) obserwowano parę zaniepokojonych ptaków. Gatunkowi sprzyjał ruderalny charakter powierzchni z utrudnionym dostępem do wielu fragmentów lasu.

Pliszka siwa *Motacilla alba* – C – 1 para

Potwierdzono gniazdowanie pewne pliszki siwej w Parku Akcji „Burza”, a niektóre obserwacje zarejestrowano poza granicami określonymi w zamówieniu. Gniazdo znajdowało się w jednym z elementów konstrukcji (pomnik) kosza wypełnionego gruzem. To właśnie w części pomnika wskazanej granicami opracowania znajdowało się gniazdo. Dorosłe z pokarmem wchodzące w konkretne miejsce obserwowano w dniu 20 maja.

Zdj. 7. Pliszka siwa z pokarmem (fot. Łukasz Wardecki).

Raniuszek *Aegithalos caudatus* – C – 1 para

Obecność jednej pary raniuszka stwierdzono już na początku badań, tj. 11 marca. Ptaki spotykano głównie w południowej części Parku Akcji „Burza”, gdzie tuż przy ścieżce 12 kwietnia obserwowano zaniepokojonego osobnika. Gniazdo, znajdujące się w tej okolicy, znaleziono 29 kwietnia. Dorosłe ptaki karmiły młode. 6 maja ponownie obserwowano karmienie piskląt, które wyglądały już z gniazda i były bliskie wylotu. Na kolejnej kontroli (12 maja) raniuszków nie stwierdzono, gniazdo było puste i nie zniszczone. Po wyprowadzeniu lęgu ptaki opuściły teren badań.

Zdj. 8. Raniuszek przy gnieździe (fot. Łukasz Wardecki).

Rudzik *Erithacus rubecula* – B – 10 par

Ruderalny, silnie porośnięty przez niskie drzewa i krzewy teren badań stanowił dogodne siedlisko dla rudzika, którego populację oceniono na 10 par lęgowych. Terytorialne samce rejestrowano od samego początku (11 marca), jednak dopiero od kontroli w dniu 19 kwietnia stwierdzano osobniki lęgowe (powtarzalność lokalizacji), by następnie w pierwszej połowie czerwca na terenie badań ponownie pojawiły się śpiewające ptaki w nowych lokalizacjach. Z uwagi na trudne warunki terenowe i ograniczoną widoczność w gęstej roślinności, nie potwierdzono sukcesu lęgowego, a najwyżej zaniepokojone ptaki. Większość par zasiedlała Park Akcji „Burza” (6 p.).

Słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos* – C – 0,5 pary

Śpiewającego samca w tej samej lokalizacji (tereny ruderalne w zachodniej części obszaru badań) obserwowano na kontrolach: 23 kwietnia (prawdopodobnie dwa różne osobniki), 29 kwietnia, 6 i 12 maja. Ponadto 20 czerwca obserwowano zaniepokojonego, dorosłego osobnika. Jego zachowanie wskazywało na bliskie sąsiedztwo gniazda. 4 czerwca, w trakcie kontroli wieczorno-nocnej, śpiewającego samca zarejestrowano także w innej lokalizacji.

Sójka *Garrulus glandarius* – B – 1 para

Stwierdzana na 10 z 14 kontroli dziennych od marca do czerwca. Większość stwierdzeń miała miejsce w środkowej części powierzchni - między Parkiem Akcji „Burza”, a terenami ruderalnymi po rozebranych ogrodach działkowych. Dwukrotnie obserwowano zachowania lęgowe - próbę wyciągnięcia sznurków ze starego gniazda wrony w dniu 12 kwietnia oraz niesienie materiału gniazdowego (mchu) przez dwa ptaki w dniu 17 kwietnia. Na kontroli w dniu 12 kwietnia obserwowano 3 osobniki, a na większości pozostałych - pojedyncze lub dwa ptaki. Poszukiwania gniazda nie przyniosły rezultatu, co wiązać się mogło przede wszystkim z brakiem dostępu do wielu fragmentów powierzchni oraz bujną roślinnością. Za lęgową uznano jedną parę w kryterium gniazdowania prawdopodobnego (kat. B).

Sroka *Pica pica* – B – 2 pary

Obecność sroki na powierzchni zaznaczała się wyłącznie na terenach nieużytków, w zachodniej oraz południowo-wschodniej części. Przy Szkole Podstawowej nr 190 obserwowano przez całą wiosnę 2 pary ptaków, w tym interakcje między nimi. Do jednej z par należało gniazdo w świerku srebrzystym, znajdujące się tuż obok szkoły - poza powierzchnią. Mimo głosu dochodzącego ze środka w dniu 6 maja, na kolejnej kontroli obserwowano parę ptaków niosącą materiał gniazdowy, nękanie wówczas przez wronę. Z uwagi na jedynie częściową obecność par w granicach powierzchni, ich udział w zespole ptaków lęgowych wyniósł po 0,5 pary. W południowo-wschodniej części powierzchni ptaki obserwowane były przez cały sezon. Przed rozwojem liści (17 kwietnia) sroki budowały gniazdo na szczycie gęsto przykrytego klonu jesionolistnego, na 5 metrach. Na kolejnych kontrolach podejmowano nieskuteczne próby odnalezienia gniazda. Przypuszczalnie doszło do wyprowadzenia lęgu (choć sukcesu nie potwierdzono), ponieważ w pobliżu tego miejsca parę ptaków obserwowano aż do 14 czerwca. Aż do listopada niemożliwe było odnalezienie ich gniazda.

Szpak *Sturnus vulgaris* – C – 1 para

Zaledwie jedna para szpaka gniazdowała w Parku Akcji „Burza”, zajmując budkę lęgową typu B. Ptaki obserwowane były w terytorium od 11 marca do 20 maja, gdy po raz ostatni obserwowano lęg z

młodymi, które były bliskie wylotu, a także karmiącego je osobnika dorosłego. Niski udział szpaka w zespole ptaków lęgowych wynikał z charakteru powierzchni (gęsty las, podrost i podszyt; deficyt wody; ukształtowanie terenu).

Zdj. 9. Szpak wyglądający z budki lęgowej (fot. Łukasz Wardecki).

Śpiewak *Turdus philomelos* – B – 1 para

Śpiewającego samca obserwowano głównie w środkowej części powierzchni (tereny ruderalne po zlikwidowanych ogrodach działkowych) na kontrolach: 25 marca, 12, 17, 19 i kwietnia oraz 11 maja. Ponadto 23 kwietnia obserwowano dwa osobniki, które wspólnie uciekły. Z uwagi na skryty tryb życia (szczególnie w terenach miejskich), nie dokonano innych obserwacji, które pozwoliłyby potwierdzić gniazdowanie. Uznano zatem, że śpiewak prawdopodobnie gniazdował na powierzchni w liczbie 1 pary.

Wrona (siwa) *Corvus corone cornix* – C – 6 par

Liczebność lęgowej populacji wrony określono na podstawie cenzusu gniazd, a następnie ich późniejszej kontroli. W granicach powierzchni gniazdowało 6 par wrony siwej. Kolejne 2 czynne gniazda znajdowały się w odległości kilkunastu metrów od granicach powierzchni, a kolejne - ok. 50 metrów. Wrona siwa nie była licznie obserwowanym gatunkiem, a większość gniazd znajdowała się na obrzeżach obszaru badawczego. Ruderalny i silnie porośnięty niską roślinnością drzewiastą teren nie stanowił dogodnego siedliska. W gniazdach stwierdzono obecność dorosłych osobników, a następnie młodych od 25 marca do 30 maja. Sukces lęgowy udało się potwierdzić dla 3 gniazd, gdzie lotności dożyło przynajmniej 7 piskląt. W jednym przypadku, gdzie wysiadującego ptaka obserwowano jeszcze 30 maja, najprawdopodobniej doszło do straty. W dwóch gniazdach nie udało się potwierdzić efektu, z czego jedno gniazdo nie było możliwe do obserwacji po pełnym rozwinięciu się liści. W granicach obszaru badań znajdowały się jeszcze dwa puste gniazda z poprzednich sezonów. Wrony gniazdowały w Parku Akcji „Burza” (4 pary) oraz w południowo-wschodniej części powierzchni (2 pary).

Zdj. 10. Młode wrony (fot. Łukasz Wardecki).

Zięba *Fringilla coelebs* – B – 1,5 pary

Obecność jednej pary wykazano w północnej części Parku Akcji „Burza” - na terenie zlokalizowanym blisko ul. Bartyckiej - uporządkowanym, z placem zabaw. Ponadto 3 terytoria zięby rejestrowano poza granicami powierzchni badawczej, za jej zachodnim fragmentem. Kilukrotnie stwierdzano ptaki z dwóch terytoriów na terenie badań, a w jednym przypadku - uznano powierzchnię za istotną część terytorium lęgowego – oceniając udział w zgrupowaniu na 0,5 pary. Ptaki ze wszystkich trzech terytoriów po zachodniej stronie zamieszkiwały pobliskie blokowiska z dużą ilością zieleni.

5. Wytyczne do gospodarowania terenem pod kątem ochrony awifauny

5.1. Stan siedlisk

W zagospodarowanym Parku występują siedliska ruderalne – uboga i głównie obca szata roślinna. Z uwagi na pionierski charakter siedlisk i deficyt wody, zachowanie stanu obecnego jest pożądane. W przyszłości warto rozważyć powolne usuwanie klonów jesionolistnych, jeśli jest możliwość nasadzeń z np. topól lub wyrastają one samoistnie. Obserwuje się pozytywny wpływ podlewania nasadzeń drzew i krzewów oraz rabat z bylin, w tym roślin występujących w zastoiskach wodnych.

5.2. Zagrożenia

Opisane niżej zagrożenia dla ptaków są wynikiem obserwacji zjawisk obecnych na terenie Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego, czynności wykonywanych przez różne służby oraz innej działalności ludzkiej. Opisano zagrożenia stwierdzone w trakcie kontroli terenowych w sezonie 2025/2026 oraz takie, które mogą pojawić się w przyszłości.

1. **Deptanie skarpy poza udostępnionymi ścieżkami** – jest sporo przedeptów po stromej skarpie, gdzie widać, że ludzie chodzą. Lęgowe ptaki mogą być płoszone.

5.3. Zalecenia

Główną zasadą przy podejmowaniu decyzji o wykonaniu jakichkolwiek prac renowacyjnych i innych czynności w Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego, powinna być dbałość o jak najbardziej naturalny charakter siedlisk, co w znacznym stopniu pozwoli zachować wysoką różnorodność awifauny oraz innych elementów przyrodniczych parku (Bocheński i in. 2013, Luniak 2020). Duże znaczenie w kontekście dbałości o środowisko przyrodnicze wielu warszawskich parków, w tym omawianego zespołu parków, ma fakt utworzenia na ich terenie ostoj faunistycznych oraz florystycznych, co zostało usankcjonowane w zapisach wcześniejszego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego m. st. Warszawy (Studium 2021) a obecnie Planu Ogólnego m. st. Warszawy.

Przy planowaniu działań mających na celu „renaturyzację” czy „renowację” parku lub jego fragmentów, należy pamiętać o utrzymaniu (lub ewentualnym polepszeniu) jakości siedlisk przyrodniczych, nawet jeśli celem działań ma być poprawa takich funkcji parku jak rekreacyjna, krajobrazowa, kulturowa, edukacyjna, dostępności dla ludzi. Zarząd Zieleni m.st. Warszawy stosuje dobre praktyki w tej kwestii. Natomiast w pamięci pozostają dotychczas przeprowadzone prace (także przez innych zarządców terenów zieleni), które nazwano „rewaloryzacyjnymi”, w trzech warszawskich parkach skończyły się katastrofą dla ich zasobów przyrodniczych. W Parku Żeromskiego, w Parku Kępa Potocka i w Ogrodzie Krasińskich po wykonaniu prac renowacyjnych, zarówno bogactwo gatunkowe awifauny lęgowej, jak i ogólna liczebność ptaków zmniejszyła się od 1/3 do połowy stanu sprzed podjęcia zabiegów. Nie dość tego, niekorzystne zmiany, które zaszły w zespole ptaków, utrzymywały się przez bardzo długi czas, nawet 7-11 lat (Popko 2008, Luniak, Węgrzynowicz 2019). Aby uniknąć błędów popełnionych w innych parkach, wystarczy stosować się do poniższych zaleceń i zadbać o odpowiednie ekspertyzy i nadzór przyrodniczy w trakcie prowadzenia prac.

W kwestii bieżącego gospodarowania i utrzymania Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego zaleca się:

1. **Stworzenie zbiornika wodnego** w części niezagospodarowanej, tam, gdzie obecnie jest najmniej drzew – czyli albo w miejscu nawłociowiska, albo przy pozostałościach ROD.
2. **Powieszenie budek lęgowych** różnych typów w częściach niezagospodarowanych, co zwiększy pulę dostępnych miejsc lęgowych dla dziuplaków.
3. **Utworzenie parku w strefie niezagospodarowanej.** Obecnie występują tam niskie zagęszczenia lęgowej awifauny z uwagi na zarośnięty teren w sposób niedostępny jako lęgowy dla ptaków występujących w okolicy. Siedliska poza częścią zagospodarowaną stanowią pozostałości nasadzeń po ROD, w dużej mierze pokryte obcymi i inwazyjnymi

gatunkami roślin. Z uwagi na toczący się proces zagospodarowania tego terenu na cele parkowe, w oparciu o dobre praktyki, należy skorzystać z zaleceń specjalistów. Ornitofauna w części dzikiej była uboga, dominowała kapturka. Należy rozważyć pozostawienie jak największych stref dzikich i zakrzewionych, które są jej odpowiednim siedliskiem.

4. **Ograniczenie penetracji obszaru skarpy przez ludzi** poprzez wykorzystanie warkoczy z chrustu i pozostawienie większej ilości martwego drewna
5. **Usunięcie licznych śmieci z obszaru wokół Kopca** we współpracy ze służbami dbającymi o porządek na terenie m.st. Warszawy.
6. **Wykonanie ekspertyzy przyrodniczej w przypadku konieczności usunięcia drzewa** lub jego części, np. ze względów bezpieczeństwa ludzi, będącej podstawą do uzyskania zgody na odstępstwo od zakazu zabijania, niszczenia jaj lub gniazd ptasich oraz niszczenia siedlisk i ostoi. Organem właściwym do wydania zezwolenia na niszczenie siedlisk (zrzucenie gniazd, eliminacja dziupli) lub przeniesienie ich w inne miejsce jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska.
7. **Wykonywanie wszelkich prac pielęgnacyjnych, polegających na usuwaniu gałęzi, drzew, krzewów, grabieniu liści poza sezonem lęgowym ptaków** (najlepiej w okresie październik-luty). W sezonie lęgowym takie zabiegi narażają lęgi ptaków na zniszczenie.
8. **Kontynuację działań informacyjno-edukacyjnych** i dalsze utrzymanie ścieżki dydaktycznej.

6. Dyskusja i wnioski

6.1. Charakterystyka awifauny

Awifauna Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego jest stosunkowo słabo zróżnicowana gatunkowo (76 gatunków, w tym 22 lęgowe), jak i niezbyt liczna, zarówno w ujęciu całorocznym jak również pod względem zespołu ptaków lęgowych. Ponadto, charakter zgrupowania lęgowego odbiega od typowego zespołu ptaków zasiedlających większość warszawskich parków. Grupa siedmiu gatunków dominujących stanowi aż 84% całości zespołu, co oznacza, że pozostałe 15 gatunków gniazduje tu w liczebnościach rzadko przekraczających 1 parę. Niemal połowa zgrupowania lęgowego to ptaki gniazdujące nisko, w krzewach lub na ziemi, co wprost wynika ze struktury środowisk parku, gdzie gęste krzewy, ziołorośla i nawłociowiska stanowią powierzchniowo duży udział i są atrakcyjnym miejscem gniazdowania kapturki, kosa, rudzika, pierwiosnka i łożówki. Niewielki udział, niespełna 20% zespołu, stanowią dziuplaki i są to jedynie trzy gatunki: modraszka, bogatka i szpak. Nie stwierdzono gniazdujących w parku dzięciołów. Niewielki udział dziuplaków w zespole ptaków lęgowych wynika głównie z niedostatku starych, dziuplastych drzew, a obecne tu dziuplaki gniazdują często w budkach lęgowych lub innych konstrukcjach (np. w elementach latarni).

Niestety brak jest danych ilościowych z przeszłości, które umożliwiłyby ocenę zmian liczebności awifauny tego terenu. Jedyne istniejące dane jakościowe (Nowicki 2004, Rowiński i Romanowski 2018, Ornitho.pl) zbierane były odmienną metodyką i także nie pozwalają na ocenę zmian składu gatunkowego awifauny Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego.

6.2. Podsumowanie i wnioski

- Awifauna Parku Akcji „Burza” wraz z Kopcem Powstania Warszawskiego charakteryzuje się niewielkim bogactwem gatunkowym, zarówno w ujęciu całorocznym, jak i zespołu ptaków lęgowych.
- Obecne w parku ptaki występują w niewielkich liczebnościach (zagęszczeniach), większość gatunków lęgowych rzadko osiąga liczebność większą niż 1 para.
- Charakterystyka zespołu ptaków lęgowych jest odmienna od typowej dla większości warszawskich parków. Stwierdzono tu bardzo wysoki udział dominantów, najwięcej gatunków gniazdujących w niskiej roślinności i mały udział dziuplaków. Taki obraz wynika ze struktury środowisk parku, niewielkiej liczby starych, dziuplastych drzew oraz dużego udziału gęstych, zwartych zakrzewień i ziołorośli.

7. Spis literatury

1. Andrzejewski R., Babińska-Werka J., Gliwicz J., Goszczyński J., 1978. Synurbization Processes in Population of *Apodemus agrarius*. Characteristics of Populations in an Urbanization Gradient. *Acta Theriologica* 23, 20: 341–358.
2. Bocheński M., Ciebiera O., Dolata P. T., Jerzak L., Zbyryt A., 2013. Ochrona ptaków w mieście. RDOŚ w Gorzowie Wielkopolskim.
3. Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., Chodkiewicz T. (red.). 2015. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny. Wydanie 2. GIOŚ, Warszawa.
4. Keller M., Engel J., Zawadzki J., Leszkowicz J., 1987. Metody oceny liczebności populacji lęgowej krzyżówki (*Anas platyrhynchos*) w warunkach miejskich. *Notatki Ornitologiczne* 28: 63–79.
5. Luniak M., 1981. The birds of the park habitats in Warsaw. *Acta Ornithologica* 18: 335–370.
6. Luniak M., 1996. Inventory of the avifauna of Warsaw – species composition, abundance, and habitat distribution. *Acta Ornithologica* 31: 67–80.
7. Luniak M., 2006. Bogactwo gatunkowe i liczebność fauny wielkiego miasta — przykład Warszawy. *KOSMOS, Problemy Nauk Biologicznych* 55: 45–52.
8. Luniak M., 2019. Dzikie życie w parkach miejskich – jak mu sprzyjać. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy (broшуra informacyjna).
9. Luniak M., Węgrzynowicz A., 2019. Wpływ renowacji parków miejskich na ich awifaunę lęgową – przykład z Warszawy. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 75: 3–15.
10. Michalicha M., Mitrus C. 2018. Ptaki jako wskaźnik różnorodności biologicznej miast. *Polish Journal for Sustainable Development* 22: 63–68.
11. Nowicki W., 1992. Zmiany awifauny lęgowej parków Warszawy (1975–1985) oraz zastosowanie skrzynek lęgowych do jej kształtowania. *Acta Ornithologica* 27: 65–92.
12. Nowicki W. 2004, Ekspertyza ornitologiczna dotycząca terenu planowanego parku miejskiego Kopiec Czerniakowski. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków.
13. Ornitho.pl. Baza obserwacji ptaków (dane z lat 2004–2023).
14. Popko J., 2008. Skutki przyrodnicze modernizacji parku Kępa Potocka w Warszawie. *Turystyka i Rekreacja* 4: 29–36.
15. Redlisiak M., 2024. Ogród Saski. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w okresie 01.09.2023 – 31.08.2024. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy.

16. Rowiński P. 2018 Awifauna lęgowa terenu Kopca Powstania Warszawskiego i Parku Akcji „Burza” w Warszawie. W: Romanowski J. (red.) Przyroda Kopca Powstania Warszawskiego i Parku Akcji „Burza” W Warszawie. Wyniki inwentaryzacji BioBlitz i wskazówki dla rewitalizacji. Stołeczne Towarzystwo Ochrony Ptaków, Zarząd Zieleni Warszawy.
17. Rowiński P., 2022. Zespół parków położonych wzdłuż ul. Dolina Służewiecka. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej w roku 2022. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy.
18. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego m. st. Warszawy. Miejska Pracownia Planowania Przestrzennego i Strategii Rozwoju. Warszawa 2021.
19. Sudyka J., Di Lecce I., Szulkin M. 2023. Microclimate shifts in nest-boxes and natural cavities throughout reproduction. *Journal of Avian Biology* 2023: eo3000.
20. Tomiałoć L., 1970. Badania ilościowe nad synantropijną awifauną Legnicy i okolic. *Acta Ornithologica* 12: 293–392.
21. Tomiałoć L., 1980. Kombinowana odmiana metody kartograficznej do liczenia ptaków lęgowych. *Notatki Ornitologiczne* 21: 33–61.
22. Trojan P., 1975. *Ekologia ogólna*. PWN, Warszawa.
23. Wardecki Ł., Redlisiak M., Dmoch A., Mateuszczyk H., Życki A., Łukaszewicz B., Smyk B., Chodkiewicz T., Hayatli F. 2023. Ekspertyza oceniająca stan populacji lęgowej gawrona *Corvus frugilegus* na terenie m. st. Warszawy, miasta Radom, miasta Ciechanów, miasta Siedlce, miasta Mińsk Mazowiecki, miasta Garwolin, miasta Nasielsk i miasta Żyrardów. OTOP, Warszawa.
24. Wardecki Ł., Smyk B., Chodkiewicz T., Hayatli F., Redlisiak M., Kęsik P., Łochowska K., Rowiński P. 2024. Ocena liczebności populacji lęgowej łyski (*Fulica atra*) w Warszawie. OTOP, Warszawa.
25. Wilk T., 2016. Kryteria lęgowości ptaków – materiały pomocnicze. Wersja 3 – 16.02.2016. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Marki.
26. Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L. 2020. Czerwona lista ptaków Polski. OTOP, Marki.

8. Załączniki

Załącznik I. Określone grupy gniazdowe dla poszczególnych gatunków ptaków

Lp.	Gatunek	Grupa gniazdowa
1	bażant	nisko
2	bączek	nisko
3	bogatka	dziuple
4	brzeczka	nisko
5	cierniówka	nisko
6	dymówka	budynki
7	dzięcioł białoszyi	dziuple
8	dzięcioł duży	dziuple
9	dzięcioł zielony	dziuple
10	dzięciołek	dziuple

Lp.	Gatunek	Grupa gniazdowa
11	dziwonia	nisko
12	dzwoniec	drzewa
13	gawron	drzewa
14	gąsiorek	nisko
15	głowienka	nisko
16	gołąb miejski	budynki
17	grubodziób	drzewa
18	grzywacz	drzewa
19	jerzyk	budynki
20	kapturka	nisko
21	kawka	dziuple
22	kokoszka	nisko
23	kopciuszek	budynki
24	kos	drzewa
25	kowalik	dziuple
26	krogulec	drzewa
27	krzyżówka	nisko
28	kukułka	nie dotyczy!
29	kulczyk	drzewa
30	kwiczoł	drzewa
31	łabędź niemy	nisko
32	łozówka	nisko
33	łyska	nisko
34	mandarynka	dziuple
35	mazurek	dziuple
36	modraszka	dziuple
37	muchotówka szara	dziuple
38	muchotówka żałobna	dziuple
39	nurogęś	dziuple
40	oknówka	budynki
41	pełzacz ogrodowy	dziuple
42	piecuszek	nisko
43	piegża	nisko
44	pierwiosnek	nisko
45	pleszka	dziuple
46	pliszka siwa	budynki
47	potrzos	nisko
48	pustułka	budynki
49	ranuszek	nisko
50	rokitniczka	nisko
51	rudzik	nisko
52	sierpówka	drzewa
53	słownik rdzawy	nisko
54	słownik szary	nisko
55	sójka	drzewa
56	sroka	drzewa
57	szczygieł	drzewa

Lp.	Gatunek	Grupa gniazdowa
58	szpak	dziuple
59	śpiewak	drzewa
60	świerszczak	nisko
61	trzciniak	nisko
62	trzcinniczek	nisko
63	wilga	drzewa
64	wodnik	nisko
65	wrona siwa	drzewa
66	wróbel	dziuple
67	zaganiacz	drzewa
68	zięba	drzewa
69	zniczek	drzewa